

Kombinace selektivní a výhradní distribuce není přípustná, pokud by měla za následek omezení aktivního či pasivního prodeje; obchodníky však lze omezovat při volbě umístění provozních prostor, lze zakázat podnikání na několika místech nebo otevření nové prodejny na jiném místě. Používání internetu nelze přitom stavět naroveň otevření nové prodejny na jiném místě.⁷⁴ Internet může být dotčen i jako prostředník k uložení zákazů konkurence.⁷⁵

Čl. 5 Nařízení vymezuje určité závazky, na něž nedopadá blokové vyloučení za zákazů ani v případě, kdy není překročena 30% prahová hodnota tržního podílu. To nebrání vyloučení zbytku dohody ze zákazů, neboť závazek zákazů konkurence se vztahuje právě jen na tento závazek (oddělitelný od ostatního obsahu smlouvy).

Rovněž zákazů prodeje konkurenčního zboží či služeb prostřednictvím internetu se bude považovat za zákazů soutěžit, pokud prakticky vede k tomu, že kupující musí omezit nákup konkurenčního zboží či služeb na méně než 20 % z celkového objemu nákupu. Jeho (ne)opodstatněnost se bude posuzovat vzhledem k příslušnému způsobu distribuce a bez zvláštního ohledu na technické prostředí internetu, v němž platí. Jestliže při uzavírání smlouvy nejsou k dispozici potřebné údaje o nákupech, které kupující uskutečnil v předchozím roce, může vypracovat co nejlepší odhad celkových požadavků pro daný rok a pak lze vycházet z tohoto odhadu. Rovněž zákazů konkurovat prostřednictvím internetových prodejů (byť by byly oprávněné a důvodné) podléhají obecnému pravidlu, že jsou nepřípustné, pokud trvají neomezeně, případně pokud přesahují pět let. Totéž se týká i zákazů soutěžit, které lze po pěti letech bez dalšího prodloužit.

74) Čl. 57 Pokynů.

75) Zákaz soutěžit je požadavek, aby kupující u dodavatele nebo u jiného podniku určeného dodavatelem uskutečňoval více než 80 % z celkového objemu nákupů smluvního zboží a služeb nebo nahraditelných výrobků a služeb uskutečněných v předchozím roce [viz čl. 1 odst. 1 písm. d) Nařízení], čímž kupujícímu zabráňuje v nákupu konkurenčních výrobků nebo služeb, případně ho omezuje na méně než 20 % z celkového objemu nákupu.

Další zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů

Mgr. František Nonnemann, Praha*

Ve veřejně přístupných registrech a databázích je dostupná velká suma informací a mezi nimi i řada osobních údajů. Nabízí se tak otázka, zda a jakým způsobem mohou třetí subjekty oprávněně zveřejněné osobní údaje dále zpracovávat. Zákon o ochraně osobních údajů pro jejich zpracování stanoví zvláštní, v řadě ohledů mírnější, režim, nicméně některé povinnosti je nezbytné plnit i v těchto případech.

I. Úvod

V dubnu tohoto roku zahájilo Ministerstvo spravedlnosti provoz nové webové aplikace, která umožňuje vyhledávání v judikatuře krajských a vrchních soudů. O kladných aspektech tohoto postupu, jak pro odbornou, tak i laickou veřejnost, je asi zbytečné se příliš rozepisovat. Jistě se jedná o jednoznačně pozitivní krok

směrem k větší otevřenosti nejen soudního rozhodování, ale výkonu veřejné moci obecně.

Právní i společenské předpoklady přístupu k soudním rozhodnutím již byly na stránkách tohoto časopisu rovněž dostatečně komentovány.¹ Domnívám se však, že tento krok Ministerstva spravedlnosti nabízí možnost zamyslet se i nad odlišným, leč přímo souvisejícím fenoménem, kterému v české právní odborné literatuře, alespoň v poslední době, přílišná pozornost věnována není. Mám na mysli otázku opakovaného využití informací veřejného sektoru.

V následujícím textu proto na úvod stručně shrnu, co je pod pojmem opakované využití informací veřejného sektoru chápáno, dále se zaměřím na právní úpravu tohoto institutu především v českém právu a v další části se budu zabývat otázkou využívání informací veřejného sektoru, resp. těch z nich, které jsou veřejně dostupné, z pohledu ochrany osobních údajů, protože osobní údaje se mezi těmito informacemi v řadě případů pochopitelně také vyskytují.

II. Jaký je účel právní úpravy opakovaného využívání informací veřejného sektoru?

České právo termín informace veřejného sektoru výslovně neobsahuje, ač se dostupností těchto informací či jejich dalším využíváním v jisté míře pochopitelně zabývá. Pro právní definici daného pojmu, resp. spíše pro zjištění účelu jeho zavedení a míry jeho využívání se tedy musíme obrátit k právu evropskému.

Evropská směrnice o opakovaném použití informací veřejného sektoru² v čl. 1 upravuje svoji oblast působnosti tak, že „stanoví minimální soubor pravidel pro opakované použití a praktické prostředky pro usnadnění opakovaného použití stávajících dokumentů, které mají subjekty veřejného sektoru členských států v držení“.

V definičním čl. 2 se Směrnice zabývá pojmy subjekt veřejného sektoru, veřejnoprávní subjekt či dokument. Vzhledem k předmětu tohoto článku však není nutné daná ustanovení, která nic zásadně nového nepřinášejí, blíže komentovat. Zajímavější již však je definice termínu opakované použití, kterým se podle čl. 2 odst. 4 Směrnice rozumí „použití dokumentů, které mají v držení subjekty veřejného sektoru, fyzickými nebo právními osobami pro komerční nebo nekomerční účely jiné, než je původní účel v rámci veřejného úkolu, pro který byly dokumenty vytvořeny“.

Klíčové se mi z uvedené definice jeví především to, že dokumenty veřejného sektoru, tedy informace, kterými subjekt veřejného sektoru disponuje (otázka charakteru dokumentu, nosiče informace, přitom samozřejmě není podstatná), mohou být, pokud to samozřejmě nevylučuje zvláštní právní úprava chránící specifické zájmy (ochrana duševního vlastnictví, ochrana osobních údajů, obchodního tajemství, národní bezpečnosti atd.), opakovaně využívány soukromoprávními subjekty. Toto využití se může díť jak z nekomerčních (zejména vědeckých, výzkumných, novinářských atd.), tak i z komerčních dů-

* Autor působí na Úřadu pro ochranu osobních údajů.

1) Korbel, F., Melzer, F. Společenské a právní základy zveřejňování judikatury a způsoby jeho realizace. Právní rozhledy, 2011, č. 9.
2) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/98/ES ze dne 17. 11. 2003 o opakovaném použití informací veřejného sektoru („Směrnice“).

vodů. Evropský zákonodárce tak dal najevo, a vyjádřil to i v recitálech Směrnice, např. v recitálu č. 3, 4 a 5, že informace, které primárně zpracovávají subjekty veřejného sektoru, mohou být využitelné a prospěšné i pro sektor soukromý, pro jeho růst a rozvoj, a tím i pro růst hospodářství jako celku. Proto by ty informace veřejného sektoru, u kterých je to možné, měly být soukromým subjektům přístupné. Význam institutu opakovaného využití informací veřejného sektoru je ostatně zdůrazněn rovněž v Digitální agendě pro Evropu,³ kdy je přezkum Směrnice uveden v klíčovém opatření č. 1.

Kromě hlediska užitkového a materiálního lze pochybitelně argumentovat i z pohledu etického či morálního. Je jisté namíste uvést, že se v tomto případě jedná o informace, které veřejný sektor zpracovává nebo jimi disponuje proto, aby plnil své specifické úkoly. Zároveň je jeho činnost, mj. i získávání a další zpracování informací, hrazena z veřejných prostředků. Je tedy jisté zcela legitimní požadovat, aby veřejný sektor maximum možných informací, jimiž ze své činnosti disponuje, uvolnil k využití i subjektům soukromoprávním, které už potom nebudou muset na jejich získání vynakládat další prostředky. Soukromý sektor již ostatně nepřímo, ve formě daní, prostředky na jejich získání vynaložil. Proto lze považovat za spravedlivé, aby tak nemusel činit znovu a ušetřené zdroje mohl využít jinak.

III. Co jsou to informace veřejného sektoru?

Po poněkud teoretičtější úvodní části je jisté namíste říci si konkrétně, co všechno lze považovat za informace veřejného sektoru, či spíše jak lze informace, jimiž veřejný sektor disponuje a které může či by měl uvolnit pro další využití soukromému sektoru, strukturovat.

Sama Směrnice v recitálu č. 4 uvádí demonstrativní výčet, jaké informace lze pod použitý pojem zařadit. Jsou jimi informace např. ze sociální, hospodářské, zeměpisné, meteorologické, turistické oblasti, informace o podnikání, patentech či vzdělávání.

O poněkud jemnější rozčlenění se pokusili autoři závěrečné zprávy studie MEPSIR (Measuring European Public Sector Information Resources - Hodnocení zdrojů informací veřejného sektoru v Evropě).⁴ Na základě jejich zprávy si pro účely tohoto článku dovoluji informace zpracovávané veřejným sektorem v českých podmínkách rozdělit do následujících kategorií:

- *obchodní informace* - zejména informace z obchodního a živnostenského rejstříku, o patentech, užitných vzorech, průmyslových vzorech a ochranných známkách, o veřejných zakázkách a dotacích, o hospodaření státních podniků či jiných subjektů soukromého práva, které byly založeny a/nebo jsou ovládány veřejnou správou či místní samosprávou atd.;
- *právní informace* - do této kategorie lze řadit kromě legislativy i rozhodnutí národních a nadnárodních soudů, rozhodování a jiné závěry či vyjádření orgánů státní správy, informace o mezinárodních i veřejnoprávních smlouvách apod. V této kategorii ČR díky shora uvedenému kroku Ministerstva spravedlnosti zdatelně pokročila;
- *sociální informace* - především různé druhy statistik o národním hospodářství, jeho vývoji, o míře nezaměstnanosti, o zdravotním stavu populace, informace o míře veřejné regulace, data ze sčítání lidu, domů a bytů atd.;

- *zeměpisné informace* - jedná se zejména o adresné údaje, letecké snímky, geologické informace, geodetické, hydrologické a typografické údaje apod.;
- *dopravní informace* - informace o dopravě, dopravní síti, veřejné dopravě, o přetížení či pracích na jednotlivých silnicích a železnicích, údaje z registru vozidel, plavidel atd.;
- *meteorologické informace* - půjde především o klimatická data a modely nebo předpovědi počasí;
- *ostatní informace* - s ohledem na širokou působnost českého zákona o svobodném přístupu k informacím,⁵ který v ČR Směrnici zčásti provádí, lze do této kategorie zařadit např. informace z oblasti školství, zdravotnictví, vědy a výzkumu atd.

I z tohoto výčtu je jisté patrné, že se jedná o širokou škálu informací, které mohou mít pro soukromý sektor různou, někdy menší, jindy větší, hodnotu. V řadě případů potom lze kombinací či komparací informací získaných z odlišných veřejných zdrojů získat určitou nadhodnotu, vlastně informaci novou, jejíž význam či cena může být jak pro konkrétní subjekt, tak obecně na trhu s informacemi značná. I z tohoto důvodu zřejmě evropský zákonodárce výslovně uvedl, že informace veřejného sektoru lze využívat i pro komerční účely, protože již existuje, a to i v českém prostředí, řada společností, které se právě vyhledáváním veřejně dostupných informací, jejich porovnáváním, tříděním a hodnocením zabývají a výsledky své práce na trhu nabízejí.

IV. Česká právní úprava

Problematika opakovaného využití informací veřejného sektoru je v českém právu řešena dvojím způsobem. Přesněji řečeno možnosti, kterými veřejná sféra zpracovávané informace zpřístupňuje, zveřejňuje či činí obecně přístupnými, jsou v zásadě dvě.

První z nich je úprava přístupu k informacím, kdy jsou orgány veřejné správy, samosprávy a veřejné instituce povinny na základě žádosti zpřístupňovat a následně zveřejňovat řadu informací vztahujících se k jejich působnosti. Specifickou úpravu pak představuje zákon o právu na informace o životním prostředí,⁶ který povinnost veřejné sféry poskytovat informace upravuje právě v oblasti životního prostředí. Druhým způsobem, jak veřejná správa zpřístupňuje informace veřejnosti, je potom vedení nejrůznějších veřejných rejstříků, registrů a databází.

Dříve než se budeme blíže zabývat oběma uvedenými variantami, je však vhodné vyjasnit základní pojem - veřejné či zveřejněné informace. Ač se může na první pohled zdát, že se jedná o snad až notorietu, jejíž definice

3) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Digitální agenda pro Evropu ze dne 26. 8. 2010.

4) Zpráva dostupná např. na http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/mepsir/final_report.pdf.

5) Jedná se především o uvedení veřejné instituce mezi subjekty povinné poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti v § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (SvInf). Na základě aktuální judikatury, např. nálezu ÚS ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06, či rozsudků NSS ze dne 29. 5. 2008, č. j. 8 As 57/2006-67, a ze dne 6. 10. 2009, č. j. 2 Ans 4/2009-93, lze mezi ně řadit jak školy či veřejná zdravotní zařízení, tak i státní podniky a subjekty soukromého práva, zřízené a ovládané subjektem práva veřejného.

6) Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů (ŽPInf).

je nadbytečná, i ve světle aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu⁷ jsem toho názoru, že stručná definice uvedeného pojmu je na tomto místě vhodná.

Podle mého, již dříve formulovaného⁸ názoru je za veřejné či zveřejněné informace nutno pokládat takové informace, které jsou trvale a (relativně) bez personálního i časového omezení přístupny. Jinak řečeno, za zveřejněnou či veřejně dostupnou informaci je nutno považovat pouze tu, ke které má přístup neomezený okruh subjektů a po neomezenou či přesně neohrazenou dobu. Naproti tomu jednorázově přístupný údaj, který následně není nikde a nijak zveřejněn, podle mého názoru nelze považovat za opakovatelně a neomezeně dosažitelný, a tím pádem zveřejněný údaj.

Pokud tedy v tomto článku používám pojem veřejný, zveřejněný nebo veřejně přístupný údaj, myslím tím informaci ve shora uvedeném smyslu.

Vraťme se však již k české právní úpravě, konkrétně k zákonu o svobodném přístupu k informacím. Ten lze považovat za částečnou transpozici příslušné Směrnice, ač lze o vhodnosti úpravy práva na přístup k informacím jako kontrolního mechanismu a možnosti dalšího využití informací veřejného sektoru jako spíše obchodního zájmu jedním zákonem jistě polemizovat,⁹ už jenom proto, že se jedná svou podstatou o dva odlišné společenské zájmy, které by si v řadě případů zasloužily vlastní hmotněprávní i procesní úpravu.

Zákon o svobodném přístupu k informacím ukládá široce vymezenému okruhu subjektů především to, aby na základě žádosti jakéhokoliv subjektu, přičemž tato žádost nemusí být nijak zdůvodněná, zpřístupnila a následně způsobem umožňujícím dálkový přístup zveřejnila informace vztahující se k jejich působnosti. Každý ze subjektů, na něž zákon o svobodném přístupu k informacím dopadá, je rovněž automaticky povinen zveřejnit řadu informací sám o sobě, např. informace o důvodu a způsobu svého vzniku, o podmínkách, za kterých vykonává svoji činnost atd.¹⁰

Neméně důležitou, ač v praxi jen zřídka využívanou, možnost zveřejnit informace i bez konkrétní žádosti pak povinným subjektům dává § 5 odst. 7 SvInf. Podle tohoto ustanovení povinné subjekty mohou, s přihlédnutím k omezením z tohoto zákona vyplývajícím, samy aktivně a bez žádosti zveřejnit i další informace týkající se jejich působnosti. Na základě tohoto zmocnění jsou rovněž automaticky, nikoliv na základě žádosti, nyní zveřejňovány i rozsudky obecných soudů.

Vzhledem ke Směrnici je klíčových několik bodů, které další využívání informací veřejného sektoru zveřejněných na základě zákona o svobodném přístupu k informacím umožňují či usnadňují: Jde na prvním místě o prakticky neexistující omezení subjektů, které mohou o informace žádat. Mohou jimi být české i zahraniční fyzické i právnické osoby. Dalším důležitým aspektem je, že žadatelé o informace nemají povinnost svoji žádost a zájem o znalost určité informace jakkoliv zdůvodňovat. Z pohledu využívání informací veřejného sektoru je dále klíčové, že dožádané subjekty jsou povinny poskytnuté informace bez dalšího zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup, tedy na internetu, a tím umožnit jejich využití širokému okruhu zájemců. Bohužel tato povinnost není v nemalém počtu případů orgány veřejné správy či samosprávy, o veřejných institucích ani nemluvě, plněna, čímž je pochopitelně možnost dalšího využívání informací této části veřejného sektoru značně omezena.

Zákon o právu na informace o životním prostředí upravuje zpřístupňování a zveřejňování informací oběma výše uvedenými způsoby. Na prvním místě pochopitelně zakotvuje právo každého, opět bez sdělování důvodu, se ptát na řadu informací, které s životním prostředím souvisejí. Demonstrativní, leč velmi podrobný výčet údajů, které do této kategorie spadají, je upraven v § 2 písm. a) ŽPInf. Řada z těchto informací je jistě cenná i pro soukromou sféru.

V další části však zákon o právu na informace o životním prostředí dotčeným subjektům ukládá jimi zpracovávané informace aktivně zveřejňovat, resp. vytvářet podmínky pro toto zveřejnění a veřejně dostupné elektronické databáze informací vztahujících se k jejich působnosti. Ministerstvu životního prostředí je dále § 11a ŽPInf uloženo provozovat geoportál, což je veřejně přístupný informační systém, jehož obsahem jsou tzv. prostorová data, čili informace, které přímo nebo nepřímo odkazují na určitou polohu nebo zeměpisnou oblast na území ČR. K podrobnější specifikaci prostorových dat, jejíž rozbor by přesáhl předmět tohoto článku, si dovoluji odkázat na příslušný prováděcí předpis.¹¹

Geoportálem jsme se již *de facto* dostali k veřejným registrům, rejstříkům a databázím, jejichž prostřednictvím veřejný sektor rovněž dává k dispozici informace, jimiž disponuje. A dá se jistě říci, že objem informací zveřejněných právě v registrech tvoří většinu dostupných údajů zpracovávaných veřejnou sférou.

Nedělám si ambice poskytnout kompletní přehled těchto veřejných registrů, proto jen stručně vyjmenuji ty podle mého soudu významné, ať už kvalitou zveřejňovaných údajů nebo jejich kvantitou, a typické z nich.

Na prvním místě je jistě vhodné zmínit obchodní rejstřík, který obsahuje velkou řadu informací o podnikajících subjektech. Do stejné kategorie by mohl být zařazen i rejstřík živnostenský či nadační. Jim blízké jsou i veřejné rejstříky příslušníků svobodných povolání, ať už jde o seznam advokátů, notářů, exekutorů, lékařů, stomatologů, auditorů atd., které obvykle vedou orgány profesní samosprávy. Na jiném základě, na finančních problémech či nesplacených pohledávkách, je konstruován např. insolvenční rejstřík, evidence úpadců, databáze dlužníků na zdravotním pojištění u jednotlivých zdravotních pojišťoven či centrální evidence exekucí. Významným veřejným registrem je jistě i katastr nemovitostí, pro soukromou sféru zajímavý může být i registr oznámených zpracování osobních údajů vedený Úřadem pro ochranu osobních údajů či přehled o dárcích a výši daru politické straně či hnutí. Nezanedbatelné jsou jistě i registry typu evidence poskytnutých veřejných podpor nebo informační systém o zadávání veřejných zakázek atd.

7) NSS ve svých rozsudcích ze dne 25. 3. 2011, č. j. 2 As 21/2011-166, a ze dne 30. 3. 2011, č. j. 1 As 13/2011-210, mj. dospívá k závěru, že informace obsažené v rozsudku a zpřístupněné tím, že jsou při jeho vyhlášení veřejně přečteny, jsou již nadále informacemi zveřejněnými. S tímto závěrem nesouhlasím a pro podrobnosti odkazuji na svůj článek Zpracování osobních údajů advokáty dle aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu. Právní rozhledy, 2011, č. 11.

8) Nonnemann, F., op. cit. sub 7.

9) Srov. např. Polčák, R. Informace veřejného sektoru a jejich další využití. Veřejná správa, 2008, č. 7.

10) Srov. § 5 odst. 1, 2 SvInf.

11) Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 103/2010 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o právu na informace o životním prostředí.

Naopak jiné veřejné či částečně veřejně dostupné registry a evidence, které vedou soukromé subjekty často i na jiném základě, než je zákonné zmocnění, do této kategorie již spadat nebudou a z pohledu opakovaného využití informací veřejného sektoru nejsou relevantní.

Ještě výrazněji odlišná situace je pak u databází vedených osobami soukromého práva, jejichž obsah je přístupný jen některým (soukromoprávním) subjektům, jako jsou např. databáze sdružení SOLUS. Zde se již jedná o zcela jiné informace, jiný účel jejich zpracování a jiné právní základy, na kterých jsou tyto a obdobné rejstříky založeny.

V. Zpracování veřejně přístupných osobních údajů

Shromažďování, využívání a případně další zpracování dostupných informací veřejné správy s sebou samozřejmě nese řadu problémů či nejasností. Na prvním místě je možno jmenovat problémy technické spojené s vyhledáváním a přístupností informací obecně, problémy s interoperabilitou jednotlivých zveřejněných informací atd. Tyto problémy je možné řešit rovněž právně, např. prováděcími předpisy, které by stanovily, v jakém formátu mají být informace zveřejňovány, zda mají být indexovány či indexovatelné v internetových vyhledávacích atd., nabízí se však i možnost dobrovolné akceptace určitých, psaných či nepsaných, standardů, které by využívání informací veřejné správy usnadnily. Nejasnosti může vyvolat i otázka duševních práv ke zveřejněným registrům a k databázím na jejich základě soukromými subjekty vytvořenými.

V další části článku se však zaměřím na téma jiné, ryze právní, resp. pozitivním právem již upravené. Konkrétně mám na mysli otázku, jakým způsobem je možno zpracovávat veřejně dostupné osobní údaje, ať již zveřejněné na základě zákona o svobodném přístupu k informacím nebo obsažené ve veřejných registrech a databázích. Jedná se vůbec o zpracování osobních údajů ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů,¹² i když se jedná o informace neomezeně veřejně přístupné? A pokud ano, jak tento zákon upravuje povinnosti těch, kdo je zpracovávají, a lze vůbec všechny povinnosti vzhledem ke specifickému charakteru daných údajů naplnit?

Dříve, než zkusíme nalézt odpověď na tyto otázky, je namístě specifikovat, jaké osobní údaje či jaké jejich kategorie vůbec mohou být zveřejněny. Půjde pochopitelně o odlišnou sumu informací u údajů zveřejněných podle zákona o svobodném přístupu k informacím, příp. zákona o právu na informace o životním prostředí, a v případě veřejných registrů. O jakou tedy konkrétně?

Zpřístupňování a zveřejňování osobních údajů v rámci poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím je nutno považovat za zpracování osobních údajů ve smyslu § 4 písm. e) OchOsÚ, neboť se jedná o systematicky prováděné operace, zejména zpřístupnění a zveřejnění osobních údajů, které povinný subjekt zpracovává ve svých interních systémech.¹³ Právní titul pro takovéto zpracování obsahuje především § 5 odst. 2 písm. a) OchOsÚ v případě příjemců veřejných prostředků ve smyslu § 8b SvInf a v § 5 odst. 2 písm. f) OchOsÚ u všech dalších osob.

Positivní právní úprava nám rovněž blíže specifikuje, o kterých fyzických osobách a jaké údaje lze v rámci poskytování informací i bez jejich souhlasu zpracovávat. V případě příjemců veřejných prostředků se dle § 8b

odst. 3 SvInf jedná o údaje v rozsahu jméno, příjmení, rok narození, obec, kde má příjemce trvalý pobyt, výše, účel a podmínky poskytnutých veřejných prostředků. Pojem veřejný prostředek je potom nutno dle rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2010, č. j. 5 As 64/2008-155 vykládat v širokém smyslu dle definice § 2 písm. g) FinKon.¹⁴

V případě, kdy mají být poskytovány osobní údaje o osobách, jež nejsou v postavení příjemce veřejných prostředků, se nejčastěji uplatní právní titul upravený v § 5 odst. 2 písm. f) OchOsÚ. Toto ustanovení zákona určuje, že poskytnout lze pouze údaje o veřejně činných osobách, funkcionářích či zaměstnancích veřejné správy, a to jenom ty z nich, které vypovídají o jejich veřejné či úřední činnosti nebo funkčním či pracovním zařazení. Analogickou sumu informací o zaměstnancích či funkcionářích, přesněji řečeno členech statutárních orgánů, je jistě nutno poskytovat i v případě veřejných institucí, které jsou rovněž subjekty povinnými poskytovat informace o své činnosti.¹⁵

Lze tudíž shrnout, že na základě zákona o svobodném přístupu k informacím jsou nejčastěji zpřístupňovány a následně zveřejňovány osobní údaje v zásadě o dvou skupinách osob – příjemcích veřejných prostředků a veřejně činných osobách a úřednících. Pro zájemce z řad soukromého sektoru pochopitelně mohou mít význam obě uvedené kategorie.

Specifikovat či kategorizovat osobní údaje, které jsou dostupné ve veřejných registrech a databázích, je velmi obtížné a raději se o to nebudu ani pokoušet. Rozsah údajů, přístup k nim a účel jejich zveřejnění by měl v zásadě stanovit konkrétní předpis, který příslušný veřejný registr upravuje. Důležité je však upozornit na to, že za osobní údaje je nutno považovat nejen údaje identifikací, ale i veškeré další informace, které jsou v daném veřejném registru ke konkrétní fyzické osobě uvedeny, tedy např. jakou vlastní nemovitost, vážnou-li na ní nějaké právní vady, je-li společníkem v obchodní společnosti a s jakým podílem, odkdy vykonává svobodné povolání a zda sama nebo ve spolupráci s dalšími atd.¹⁶

Nemá jistě smysl vypisovat příklady konkrétní právní úpravy veřejných registrů. Podstatné je to, že informace, které jsou v nich vedeny o konkrétních fyzických osobách, ať už vlastnicích nemovitosti, společnících či členech statutárních orgánů, příslušnících svobodných povolání, dlužnících atd., jsou osobními údaji ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů. Skutečnost, že jsou zveřejněny např. v souvislosti s tím, že daná osoba byla společníkem, akcionářem či představitelem obchodní společnosti, není rozhodná, resp. obecně aplikaci zákona o ochraně osobních údajů nevyklučuje. Jedná se o údaje

12) Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (OchOsÚ).

13) Stejný názor zastává i odborná literatura, např. *Mašťalka, J.* Osobní údaje, právo a my. Praha : C. H. Beck, 2008; *Kučerová, A., Nonnemann, F.* Ochrana osobních údajů v otázkách a odpovědích. Praha : BOVA POLYGON, 2010.

14) Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

15) K tomu blíže *Nonnemann, F.* Ochrana osobních údajů při poskytování informací veřejnou institucí. Správní právo, 2011, č. 1-2.

16) Zevrubným rozbořením toho, jaké informace je nutno považovat za osobní údaj, se zabývá např. stanovisko č. 4/2007 Pracovní skupiny pro ochranu údajů zřízené podle čl. 29 Směrnice 95/46/ES, http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_cs.pdf.

o konkrétních a určitých fyzických osobách, a proto se v určité míře právní úprava ochrany osobních údajů uplatnit musí, ačkoliv se jedná o osobní údaje zveřejněné. Zákon o ochraně osobních údajů samotný upravuje v řadě případů pro zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů zvláštní, pro správce mírnější či méně zatěžující, režim, který vyplývá již z charakteru těchto osobních údajů, neboť by bylo protismyslné a nespravedlivé plnění některých obvyklých povinností při zpracování veřejně dostupných údajů po správci vymáhat (typicky např. zpracovávat osobní údaje se souhlasem dotčeného subjektu údajů atd.).

VI. Legality a legitimita zpracování zveřejněných osobních údajů

Dále se budu zabývat jednotlivými povinnostmi, které zákon o ochraně osobních údajů ukládá každému, kdo osobní údaje zpracovává. Každou z těchto povinností vztáhnou k probírané otázce, tedy zda je nezbytné ji plnit, případně v jakém rozsahu, v případě zpracování veřejně dostupných osobních údajů.

U každého zpracování osobních údajů je na prvním místě třeba uvažovat o legalitě a legitimitě jeho účelu.¹⁷ Legitimita dalšího zpracování veřejně přístupných osobních údajů zpracovávaných veřejnou správou pro komerční a další účely je vyjádřena především ve Směrnici a blíže jsem se jí zabýval v první části tohoto článku. Zopakujme si tedy jen stručně, že další využití, zpracování, osobních údajů, které orgány veřejné sféry z titulu své kompetence shromažďují a dále zpracovávají, subjekty soukromé sféry pro komerční i nekomerční účely, je plně legitimní jak z hlediska vlastního účelu, jímž je snížení nákladů pro soukromou sféru, tak i z hlediska hodnotového, jelikož činnost veřejné sféry je hrazena z veřejných rozpočtů.

Otázkou legality daného účelu zpracování veřejně dostupných osobních údajů se již blížíme rovněž k problematice právního titulu daného zpracování. Proto, aby bylo zpracování osobních údajů legální, je nezbytné, aby bylo důsledně založeno na řádném právním předvídaném právním titulu. Jejich výčet obsahuje § 5 odst. 2 OchOsÚ, na zpracování veřejně dostupných údajů pak dopadá právní titul upravený v § 5 odst. 2 písm. d) OchOsÚ, podle něž lze i bez souhlasu dotčených fyzických osob, subjektů údajů, zpracovávat osobní údaje, které jsou zveřejněny v souladu se zvláštním právním předpisem. Tímto budou v našem případě buď předpisy v oblasti přístupu k informacím, nebo předpisy upravující jednotlivé veřejné registry a databáze.

Shrňme tedy, že účel zpracování veřejně dostupných osobních údajů zpracovávaných veřejnou sférou, který spočívá v jejich dalším využití jak z komerčního, tak z jiných hledisek, je obecně legitimní i legální. Stejně je nutno hodnotit i takové zpracování jako celek. To však pochopitelně neznamená, že zpracování zveřejněných osobních údajů nemá žádné mantinely či se neřídí žádnými pravidly, resp. že na něj pravidla upravená především zákonem o ochraně osobních údajů nedopadají.

VII. Ochrana soukromého života subjektů údajů

Základní povinností při zpracování osobních údajů je dbát práva na ochranu soukromého a osobního života. Tuto povinnost zakotvuje již § 5 odst. 2 písm. d) věta

druhá OchOsÚ pro zpracování veřejně dostupných údajů, jako princip pro každé zpracování ji pak upravuje § 10 OchOsÚ.

Obecně řečeno, zpracování osobních údajů představuje zásah do soukromí vždy.¹⁸ Jestliže však zákonodárce usoudil, že v některých případech mají být osobní údaje veřejně dostupné, potom převažují jiné zájmy než ochrana soukromí a přístup k těmto veřejně dostupným osobním údajům a jejich zpracování *a priori* nepředstavují neoprávněný nebo nadměrný zásah do soukromého, osobního či rodinného života jednotlivých dotčených subjektů údajů.

Variabilita zdrojů veřejně dostupných informací a odlišnost jejich kvality, resp. vypovídacího obsahu, mohou vést k další otázce: Nebude se o nepřiměřený zásah do soukromí jednat ani tehdy, kdy konkrétní subjekt, který veřejně dostupné osobní údaje zpracovává, kombinací dat z více zdrojů v důsledku vytvoří informaci novou, kvalitativně odlišnou od těch přímo zveřejněných? Je jistě možné, že porovnáním dat a údajů obsažených v různých veřejných registrech lze o konkrétní osobě získat takové informace, které ze své podstaty znamenají větší zásah do soukromí, než jaký představuje pouhý neuspořádaný souhrn údajů z jednotlivých veřejných registrů, pokud bychom je hodnotili odděleně. Nebude již toto zpracování osobních údajů představovat neadekvátní a neoprávněný zásah do soukromí, který bude v rozporu s výše uvedenou zásadou právní úpravy ochrany osobních údajů?

Podle mého názoru tomu tak nebude. Ani případná kombinace osobních údajů získaných z různých veřejných zdrojů a vytváření informací nových, které svým obsahem přesahují pouhý mechanický souhrn dostupných dat, obecně řečeno nemohou představovat neoprávněný zásah do soukromí či do osobního života subjektu údajů. I v tomto případě je nutno vycházet z předpokladu rozumného zákonodárce, který předtím, než některé osobní údaje učinil veřejně dostupnými, dopad tohoto rozhodnutí na soukromí dotčených osob v kontextu celého právního řádu posoudil a vyhodnotil. Když zásah do soukromí vzhledem k účelu sledovanému zveřejněním dané sumy osobních údajů shledal přiměřeným, potom jako přiměřené jistě shledal i možné vyhledávání osobních údajů dostupných z různých veřejných zdrojů a jejich porovnání, třídění a kombinaci. A i kdyby se snad zákonodárce ve všech případech takto nechoval a dopad svého rozhodnutí na soukromí (potenciálně) dotčených osob nezkoumal či nezohlednil, nelze takové pochybení přičítat k tíži příjemcům veřejně dostupných osobních údajů. Ač může kombinace osobních údajů dostupných z různých zdrojů vést k informaci nové, vzhledem k soukromí dotčené osoby i více invazivní, je podle mého soudu nutno vycházet z toho, že co je veřejně dostupné, to je veřejně dostupné relativně bez omezení, a jakékoliv využívání, které nepřekračuje účel zveřejnění daných údajů, je proto nutně přípustné.

17) Legality účelu zpracování je řešena přímo v zákoně o ochraně osobních údajů, nezbytnost legitimního účelu je pak výslovně vyjádřena v příslušné směrnici 95/46/ES ze dne 24. 10. 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

18) Blíže viz stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 6/2009, Ochrana soukromí při zpracování osobních údajů, <http://www.uouu.cz/>.

Právě účel zveřejnění a veřejné dostupnosti některých databází vedených veřejným sektorem je rovněž měřítkem či východiskem, které musíme zohlednit i při posuzování toho, zda dané využívání těchto veřejně dostupných osobních údajů je přiměřené či nikoliv. Jestliže je účelem veřejné dostupnosti části obchodního rejstříku mj. publicita vlastnické a řídicí struktury obchodních společností, potom je jistě legitimní údaje z obchodního rejstříku zpracovávat i za účelem sledování podnikatelské minulosti konkrétního člověka. Je-li účelem veřejnosti insolvenčního rejstříku publicita insolvenčního řízení, je určitě legitimní zjišťování toho, zda konkrétní osoba byla či nebyla účastníkem insolvenčního řízení, a případně porovnání těchto údajů s údaji z obchodního rejstříku o její podnikatelské minulosti. Obdobně bychom mohli pokračovat u dalších veřejných rejstříků a databází.

Naopak jako problematické by se v některých případech mohlo jevit využívání veřejně dostupných osobních údajů k jiným účelům, typicky např. k marketingu, tedy nabízení obchodu či služeb konkrétním fyzickým osobám. Ač § 5 odst. 5 OchOsÚ uvádí, že k nabízení obchodu a služeb lze využít jméno, příjmení a adresu subjektu údajů, pokud tyto byly získány z veřejného seznamu, při využívání osobních údajů z databází typu obchodní rejstřík nebo katastr nemovitostí lze v praxi rychle narazit na zásadní problém.

Pokud by správce zpracovával skutečně pouze osobní údaje v uvedeném rozsahu a konkrétním osobám nabízel své zboží či služby bez ohledu na to, v jaké veřejné databázi jejich osobní údaje získal, pak by dikci zákona naplnil a takové zpracování by bylo legální.¹⁹ Jestliže by však daný správce svoji nabídku specifikoval a zaměřil na konkrétní osobu i s přihlédnutím k tomu, zda se jedná o majitele nemovitosti, dlužníka, živnostníka či jednatele obchodní společnosti, a nabízel tak např. (spolu)majitelům nemovitostí služby vztahující se právě k nim, potom by zpracovával i další osobní údaje nad rámec § 5 odst. 5 OchOsÚ. Vzhledem k dikci definičního ustanovení § 4 písm. a) OchOsÚ je za osobní údaj nutno jistě považovat i to, zda konkrétní osoba je (spolu)vlastníkem domu, bytu či pozemku, zda je živnostníkem a v jakém oboru či zda je účastníkem insolvenčního řízení. V uvedeném případě by daný subjekt tyto osobní údaje získané z veřejných zdrojů zpracovával za účelem nabídky obchodu nebo služeb, aniž by se jednalo o osobní údaje, které takto dle zákona zpracovávat lze, tedy o jméno, příjmení a adresu subjektu údajů, čímž by se dostal do konfliktu se zákonem o ochraně osobních údajů.

VIII. Další povinnosti správce při zpracování veřejně dostupných osobních údajů

Řadu konkrétních či dílčích povinností při zpracování osobních údajů stanoví § 5 odst. 1 OchOsÚ. Pohybuje-li se zpracování veřejně dostupných údajů v mantinelech shora nastíněného účelu, komerčního či jiného využití dostupných informací pro vlastní činnost či pro jejich nabízení dalším subjektům, pak se plnění povinností uvedených v § 5 odst. 1 OchOsÚ nejeví jako problematické.

Jediné dvě povinnosti obsažené v § 5 odst. 1 OchOsÚ, jejichž plnění by se při zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů mohlo zdát nejasným, jsou povinnost uchovávat osobní údaje jen po dobu nezbytnou vzhledem k účelu zpracování [§ 5 odst. 1 písm. e)

OchOsÚ] a povinnost nesdružovat osobní údaje, které byly získány k odlišným účelům [§ 5 odst. 1 písm. h) OchOsÚ]. Při bližším pohledu však ani tyto dvě zásady nejsou při zpracování veřejně přístupných osobních údajů tak, jak jsem je výše popsals, na překážku.

Je-li účelem zpracování využívat veřejně dostupné osobní údaje pro vlastní účely, potom lze dobu, po kterou je možno tyto údaje uchovávat, odvodit právě od toho, jestli se stále jedná o veřejně dostupné a soukromým subjektem využitelné informace. Pokud ano, pak je podle mého názoru správce uchovávat může po relativně neomezenou dobu, i když předem neví, zda je skutečně využije.

K povinnosti nesdružovat osobní údaje získané k různým účelům lze potom uvést tolik, že v našem případě musí být hodnocena i podle toho, komu je uložena. Je to pochopitelně správce, tedy subjekt, který veřejně dostupné osobní údaje shromažďuje a dále zpracovává. Ačkoliv účel zveřejnění osobních údajů v jednotlivých registrech a databázích je odlišný (transparentnost podnikatelského prostředí, publicita insolvenčního řízení, publicita právních vztahů k nemovitostem), správce je z nich shromažďuje za jedním účelem, jejich dalšího využití. Jedná se tedy o jednu množinu, jednu sumu informací získaných z odlišných zdrojů, ale za stejným cílem a zpracovávanou za stejným účelem. Porušení § 5 odst. 1 písm. h) OchOsÚ proto podle mého názoru nelze v tomto případě konstatovat.

Další z povinností, které zákon o ochraně osobních údajů všem správcům ukládá, je povinnost zabezpečit zpracovávané osobní údaje proti neoprávněnému nebo nahodilému přístupu, ztrátě, zničení atd. Tato povinnost stanovená § 13 OchOsÚ se vztahuje na každé zpracování bez výjimky a ani při zpracování veřejně přístupných osobních údajů není důvodem ji neplnit. Ač by se mohlo zdát, že v případě zveřejněných údajů je to nadbytečné právě proto, že jde o údaje veřejně každému dostupné, a tudíž neoprávněný nebo náhodný přístup k databázi vedené správcem neznamená ohrožení soukromí dotčených osob, podle mého názoru tomu tak není.

Prvním důvodem, proč je i v tomto případě nutno zpracovávané osobní údaje chránit, je skutečnost, že jejich databáze může obsahovat osobní údaje další, nové, získané srovnáním osobních údajů z veřejných zdrojů, které však samy o sobě veřejně přístupné nejsou. A druhým důvodem je potom samotné znění § 13 OchOsÚ, resp. celého tohoto zákona, které žádnou výjimku pro plnění povinnosti zabezpečit zpracovávané osobní údaje neumožňuje. Proto by alespoň základní parametry nastíněné v uvedeném ustanovení zákona měly být plněny vždy, ať už se jedná o osobní údaje zpracovávané na základě jakéhokoliv právního titulu. V případě projednávání bezpečnostního incidentu u takovéto databáze Úřadem pro ochranu osobních údajů je sice možné, že by bylo k charakteru zpracovávaných osobních údajů přihlédnuto, nicméně skutková podstata přestupku podle § 44 odst. 2 písm. h) či správního deliktu dle § 45 odst. 1 písm. h) OchOsÚ by byla naplněna.

19) Otázkou může být, zda lze pod pojem veřejný seznam zařadit každou veřejně přístupnou databázi, nebo jen ty z nich, které mají skutečně formu a obsah seznamu, např. seznam účastníků telefonické sítě atd. Dle odborné literatury se v případě pojmu veřejný seznam a veřejně přístupná databáze spíše jedná o synonyma, srov. *Kučerová, A. a kol. Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2003.*

Další z povinností, které by měl i správce zpracovávající veřejně dostupné osobní údaje plnit, a jejíž plnění je či může být zároveň v tomto případě poněkud problematické, je povinnost stanovená v § 21 odst. 1, 2 OchOsÚ, tedy povinnost informovat na základě žádosti subjekt údajů o jeho zpracovávání osobních údajích a případně odstranit protiprávní stav zpracování. Odstraněním protiprávního stavu je míněno např. blokování, provedení opravy, doplnění nebo likvidace zpracováváných osobních údajů.

Poskytnout subjektu údajů vysvětlení toho, jaké jeho osobní údaje a na základě jakého právního titulu správce zpracovává, v praxi obvykle těžkosti činit nebude. Postačí odkázat na zdroj osobních údajů, veřejný registr či registry, a na kategorie osobních údajů, které z nich správce získal.

Obtížnější situace však nastane, pokud subjekt údajů bude tvrdit, že zpracování jeho osobních údajů, které správce získal z veřejných zdrojů, nepřiměřeně zasahuje do jeho soukromého či osobního života, příp. že zpracováváné osobní údaje jsou nepřesné.

Začneme od druhého případu - jak má postupovat správce, který zpracovává osobní údaje získané z veřejných registrů, když se na něj obrátí subjekt údajů s tvrzením, že v konkrétním veřejném registru jsou nesprávné údaje, a že by je proto ve své databázi měl změnit i správce? Správce je jistě u veřejně dostupných databází a registrů vedených orgány státu oprávněn předpokládat jejich správnost. Pokud tedy zpracovává údaje v nich obsažené a tyto jsou objektivně nepřesné, nelze to správci přičítat k tíži. Je-li však na tuto nepřesnost věrohodně upozorněn a toto tvrzení subjektu údajů (či kohokoliv jiného) je podloženo relevantními doklady, potom by již měl sám aktivně posoudit, zda osobní údaje, které zpracovává, ať už je jejich zdroj jakýkoliv, jsou přesné. Pokud na základě věrohodných tvrzení a dokladů zjistí, že ne, je nezbytné, aby je opravil, příp. zlikvidoval. Opačným postupem, kdy by správce i přes doložení nepřesnosti trval na tom, že bude zpracovávat osobní údaje v takovém tvaru, v jakém jsou obsaženy v některém z veřejných registrů, by se podle mého názoru správce ocitl na samé hranici obcházení zákona, zejména § 5 odst. 1 písm. c) OchOsÚ.

A jak má správce postupovat, když se na něj obrátí subjekt údajů s tím, že správce zpracovává jeho (přesné) osobní údaje, které dříve byly obsaženy ve veřejném registru, nicméně nyní v něm již nejsou, a on proto žádá zastavení zpracování a jejich likvidaci? Může správce postupovat dle zásady „jednou veřejné, navždy veřejné“, která zejména v oblasti internetu realitu do značné míry odráží, nebo má postupovat jinak a zohlednit skutečnost, že dříve ve veřejném registru dostupné osobní údaje již nyní v onom registru nejsou?

Podle mého soudu je i v tomto případě nutno vycházet z úmyslu zákonodárce, který zpracování veřejně dostupných osobních údajů umožnil i bez souhlasu dotčených subjektů údajů. Jsou-li tedy osobní údaje veřejně přístupné, je možno je zpracovávat nejen bez souhlasu, ale i při vyslovení nesouhlasu dotčené osoby.²⁰ Ovšem v okamžiku, kdy již osobní údaje veřejně dostupné, resp. oprávněně zveřejněné nejsou, což se bude v drtivé většině případů týkat veřejných registrů, protože zákon o svobodném přístupu k informacím *de facto* ukládá zveřejňovat poskytnuté informace navždy, k jejich dalšímu zpracování chybí právní titul a zpracování jako takové by mělo být zastaveno.

Samozřejmě by nebylo spravedlivé po správcích požadovat či je přímo nutit k tomu, aby pravidelně v co nejkratších intervalech kontrolovali všechny dostupné zdroje osobních údajů zpracováváných veřejnou sférou a svoji vlastní databázi neustále aktualizovali. Pokud však správce někdo upozorní, že jeho osobní údaje, které správce i nadále zpracovává, již nikde oprávněně zveřejněné nejsou, potom správci nezbude, než je ze své databáze rovněž odstranit. Argumentací tím, že osobní údaje byly někdy v minulosti přístupné ve veřejné databázi, a proto je možné je již navždy zpracovávat, je nutno odmítnout jako argumentaci vedoucí k obcházení zákona.²¹

Poslední z povinností daných zákonem o ochraně osobních údajů, která může i na správce zpracovávajícího oprávněně zveřejněné osobní údaje dopadat, souvisí s předáním osobních údajů do země mimo EU.²² Zákonodárce toto předávání osobních údajů omezuje, resp. označuje za přípustné pouze v případě naplnění některé z podmínek uvedených v § 27 odst. 2, 3 OchOsÚ. V naší situaci lze aplikovat § 27 odst. 3 písm. c) OchOsÚ, podle něž může být předání do třetí země (mimo EU) uskutečněno, jedná-li se o osobní údaje, které jsou součástí veřejně přístupných datových souborů. I v tomto případě je sice správce podle § 27 odst. 3 OchOsÚ povinen před předáním požádat Úřad pro ochranu osobních údajů o povolení, nicméně uvedený právní titul pro předání je jasný.

IX. Které povinnosti se na zpracování zveřejněných osobních údajů nevztahují?

Zákon o ochraně osobních údajů zná však i povinnosti, které se na správce, jenž zpracovává oprávněně zveřejněné osobní údaje, nevztahují, resp. zákon sám jejich aplikaci v tomto případě vylučuje.

Na prvním místě je možno uvést oznamovací povinnost upravenou v § 16 OchOsÚ, podle které obecně každý subjekt, který hodlá zpracovávat osobní údaje, musí tuto skutečnost předem oznámit Úřadu pro ochranu osobních údajů a toto jeho oznámení musí obsahovat řadu parametrů zamýšleného zpracování. Výjimky z oznamovací povinnosti upravuje, v evropském kontextu poměrně široce, § 18 odst. 1 OchOsÚ. Na zpracování veřejně dostupných osobních údajů potom dopadá § 18 odst. 1 písm. a) OchOsÚ, dle kterého se oznamovací povinnost podle § 16 nevztahuje na zpracování osobních údajů, které jsou součástí datových souborů veřejně přístupných na základě zvláštního zákona. Správce, který takovéto zpracování provádí, tedy nejenže nepodléhá oznamovací povinnosti, ale rovněž nebude ani uveden ve veřejném registru oznámených zpracování.

Další z povinností správce, která se v případě zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů neaplikuje, je informační povinnost upravená v § 11 OchOsÚ. Dle tohoto ustanovení je správce při shromažďování osobních údajů povinen dotčené subjekty údajů informovat o základních parametrech zamýšleného zpracování, tedy o jeho účelu, rozsahu zpracováváných osobních údajů, o subjektech, které se na zpracování budou

20) Výjimku představuje nesouhlas se zpracováním osobních údajů za účelem nabízení obchodu a služeb dle § 5 odst. 5 OchOsÚ.

21) K tomu srov. stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů k problémům z praxe č. 2/2007, Možnost použití osobních údajů z veřejných telefonních seznamů, <http://www.uoou.cz>.

22) Předávání v rámci EU není v zásadě nijak omezeno a nepodléhá žádnému povolování či schvalování, srov. § 27 odst. 1 OchOsÚ.

podílet atd. Plnění této povinnosti u zpracování zveřejněných osobních údajů by postrádalo smysl a pro správce by představovalo vskutku enormní zátěž. Proto zákonodárce v § 11 odst. 3 písm. c) OchOsÚ stanovil, že v případě zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů není správce povinen informace a poučení o zpracování jednotlivým subjektům údajů poskytovat.

X. Závěr

Další zpracování dostupných informací veřejného sektoru představuje, či alespoň potenciálně může představovat, ekonomicky důležitý nástroj a fenomén. S dalším rozvojem komunikačních technologií bude jeho význam ještě narůstat.

Pokud jsou mezi veřejně dostupnými informacemi i osobní údaje, je sice možné je dále zpracovávat i bez souhlasu osob, kterých se týkají, to však neznamená, že by se na jejich zpracování právní úprava ochrany osobních údajů nevztahovala, jak je někdy mylně vykládáno. Naopak i oprávněně zveřejněné osobní údaje požívají právní ochrany, ač některé povinnosti stanovené zákonem o ochraně osobních údajů nemusí ten, kdo zpracovává pouze zveřejněné osobní údaje, plnit. Obecně řečeno je však i shromažďování a další využívání veřejně dostupných osobních údajů jejich zpracováním, ten, kdo takové operace provádí, je správcem osobních údajů a řada povinností v českém prostředí stanovených zákonem o ochraně osobních údajů na něj dopadá. ■

DISKUSE

Soukromoprávní důsledky porušení zákona o veřejných zakázkách nedůvěřivým pohledem s povytaženým obočím a vráskami na čele

JUDr. David Raus, Ph.D., Brno*

I. Úvod

Zjištění porušení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (VeřZ) se tradičně mohou projevat ve dvou rovinách. Jednak úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) v řízení o přezkum úkonů zadavatele (§ 112 a násl. VeřZ) zjistí, že zadavatel nedodržel postup stanovený pro zadání veřejné zakázky (nebo pro soutěž o návrh), a pokud tento zadavatelův postup podstatně ovlivnil nebo mohl ovlivnit výběr nejvhodnější nabídky (nebo návrhu), pak buď deklaruje spáchání správního deliktu podle § 120 odst. 1 písm. a) VeřZ, a to za situace, kdy již došlo k uzavření smlouvy, anebo zruší zadávací řízení nebo soutěž o návrh anebo jednotlivý úkon zadavatele (kterým nebyl postup podle zákona o veřejných zakázkách dodržen) podle § 118 odst. 1 VeřZ, a to za situace, kdy k uzavření smlouvy ještě nedošlo. Druhou rovinou pak mohou být možné sekundární soukromoprávní důsledky v případě, kdy smlouva již byla uzavřena.

Nemá smyslu se (nekonečně) přít o to, vědomí důsledků které z obou právě uvedených rovin může být pro účastníky zadávacích řízení (nejen pro zadavatele) úspěšněji motivující k dodržování postupů stanovených v zákoně o veřejných zakázkách.¹ Připomeňme však, že deklarování správního deliktu zadavatele (podle § 120 odst. 1 VeřZ) a uložení sankce ve formě peněžité pokuty zadavateli (podle § 120 odst. 2, 3 VeřZ)² sice může představovat určité riziko, ale zřejmě bude namístě si v takových případech vždy uvědomit, odkud prostředky, z nichž se pokuta platí, původně pocházejí, a tedy že často do místa, odkud pocházejí, se po zaplacení pokuty opět vracejí, neboť příjmy z vybraných pokut se stávají (resp.

nadále zůstávají) prostředky veřejnými. Má proto zřejmé, a to nejen, avšak především z důvodů preventivních, smysl akcentovat možné důsledky ve druhé z obou právě uvedených rovin – možné důsledky soukromoprávní.

Dosavadní právní úpravy důsledků porušení zákonů v oblasti zadávání veřejných zakázek v rovině soukromoprávní byly různé.³ Soustředme se nyní na aktuální právní úpravu, vyplývající ze zákona o veřejných zakázkách ve znění zákona č. 417/2009 Sb., a ptejme se, nakolik je snadné či složité takový (negativní) soukromoprávní důsledek nastolit či dovést a nakolik jsou možné soukromoprávní důsledky porušení zákona o veřejných zakázkách za současného právního stavu dostatečně efektivním nástrojem pro dodržování tohoto zákona.

Novela zákona o veřejných zakázkách provedená zákonem č. 417/2009 Sb. v otázkách soukromoprávních důsledků hodlala promítnout pravidla vyplývající ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/66/ES⁴ tak, že kodifikovala nově znějící § 118 VeřZ upravující souhrnně ukládání nápravných opatření, nově (od § 118 odst. 2 VeřZ) ve formě specifické procedury administrativního vyslovení zákazu plnění smlouvy na veřejnou zakázku (ze strany ÚOHS), na které je pak navázána neplatnost smlouvy na veřejnou zakázku. Neptejme se nyní na to, nakolik a zda správně byla implementována uvedená směrnice, neptejme se ani na to, zda byla implementována v nezbytném rozsahu a vhodně, nýbrž ptejme se na to, jak zákon o veřejných zakázkách po novele provedené zákonem č. 417/2009 Sb.⁵ aplikovat a jaké důsledky z jeho aplikace mohou plynout.

* Autor je soudcem Krajského soudu v Brně.

- 1) ... pokud v tuzemském prostředí má smyslu o motivaci k dodržování zákona o veřejných zakázkách vůbec hovořit.
- 2) Tu odhlédneme od možnosti deklarování spáchání správních deliktů dodavatelů podle § 120a odst. 1 VeřZ a uložení sankce ve formě peněžité pokuty dodavatelům podle § 120a odst. 2 VeřZ.
- 3) Nutno přiznat, že nikdy v minulosti nebyla možnost aplikace těchto soukromoprávních důsledků prakticky využívána.
- 4) Úřední věstník Evropské unie, 20. 12. 2007, L 335/31; touto směrnicí se měnily směrnice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS.
- 5) ... a po technické opravě vyplývající z další novely zákona o veřejných zakázkách provedené zákonem č. 179/2010 Sb.